

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกปัจจุบันนี้ อินเทอร์เน็ตนับเป็นเครือข่ายการติดต่อสื่อสารที่สำคัญมาก เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารขนาดใหญ่ที่สามารถเข้าถึงได้ทั่วโลก มนุษย์ใช้อินเทอร์เน็ตในการทำกิจกรรมต่างๆ มากมาย เช่น การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ การประชุม การค้นหาข้อมูล การสนทนาผ่านทางอินเทอร์เน็ต การรับส่งไปรษณีย์อินเทอร์เน็ต (E-mail) เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายการติดต่อที่กว้างขวาง สะดวก รวดเร็ว ประกอบกับเสียค่าใช้จ่ายน้อย เมื่อเทียบกับการสื่อสารโดยวิธีอื่นๆ จึงทำให้อินเทอร์เน็ตเป็นที่นิยมในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน และแม้ว่าจะอยู่กันคนละประเทศ หรือคนละสถานที่ ก็สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างทั่วถึงกัน และเนื่องจากคุณสมบัติที่สะดวก รวดเร็ว เสียค่าใช้จ่ายน้อย และสามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยการติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั่นเอง จึงทำให้เกิดประเด็นปัญหาต่างๆ มากมาย ที่มีผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

จากผลแห่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงทำให้การสื่อสารโดยการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง เพราะไม่ว่าผู้ที่เราติดต่อด้วยจะอยู่แห่งใด ก็สามารถที่จะติดต่อสื่อสารกันได้ การเชื่อมต่อโยงใยถึงกันก็ทำได้ง่าย ในสังคมปัจจุบัน นอกจากที่อยู่ตามสถานที่จริง ที่เป็นการระบุที่อยู่ของแต่ละบุคคลแล้ว ที่อยู่ที่เรียกว่าไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออีเมล (E-mail) ก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลทั่วไป หรือองค์กรธุรกิจ โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพราะความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร ประกอบกับเสียค่าใช้จ่ายน้อยเมื่อเทียบกับการติดต่อสื่อสารโดยวิธีอื่นๆ จึงทำให้การรับ-ส่งจดหมายโดยวิธีไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง

ในองค์กรธุรกิจส่วนใหญ่มักจะมีการกำหนดอีเมลขององค์กรให้แก่พนักงานแต่ละคน เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร หรือส่งข่าวสารระหว่างกันเองภายในองค์กร หรือเพื่อติดต่อกับบุคคลภายนอก ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน และยังเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายภายในองค์กรอีก

ด้วย จากการที่ต้องส่งหนังสือแจ้งข่าวสารภายในองค์กร ก็เปลี่ยนเป็นการส่งโดยผ่านทาง อีเมลแทน นอกจากจะส่งได้เป็นจำนวนมากในคราวเดียวแล้ว ก็ยังทำให้ประหยัดเวลาในการทำงานอีกด้วย นอกจากนี้ ในส่วนของบุคคลทั่วไปเอง นอกจากการใช้อีเมลในการติดต่อสื่อสารแล้ว บางครั้งก็ยังมีใช้อีเมลในการรับ - ส่งเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่คนสนใจระหว่างกัน หรือที่เรียกว่า กระดานข่าว อิเล็กทรอนิกส์ (USENET Newsgroup) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้กระจายข่าว จากเครือข่ายหนึ่ง ไปยังอีกเครือข่ายหนึ่ง โดยผ่านที่อยู่อีเมลของสมาชิกแต่ละคนด้วย จะเห็นได้ว่าการสื่อสารโดยผ่านทางอีเมลได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนในสังคมปัจจุบันไปแล้ว

อย่างไรก็ดี ผู้ส่งจะแน่ใจได้อย่างไรว่าอีเมลที่ส่งไปยังปลายทาง จะถูกเปิดอ่านโดยผู้รับตัวจริง เนื่องจากมีการประมาณการกันว่า ทุก ๆ หนึ่งในเจ็ดคนบนโลกใบนี้ หรือมากกว่า เก้าร้อยล้านคนใช้อีเมล แต่ผู้ใช้ส่วนใหญ่กลับไม่มีระบบป้องกันใด ๆ ให้กับอีเมลที่ใช้อยู่เลย อีกทั้งคำกล่าวที่ว่า "อินเทอร์เน็ต" เป็นสถานที่ส่วนตัวที่ข้อมูลของผู้ใช้จะปลอดภัย และอีเมลของผู้ส่งจะถูกเปิดอ่านโดยผู้ที่เราต้องการส่งไปถึงเท่านั้น ความเชื่อนี้แทบจะถูกทำลายไปสิ้น ถ้าหากได้เคยเข้าไปในเว็บไซด์ privacy.net เพราะภายในเวลาไม่นาน เราก็จะสามารถเห็น IP Address, ชื่อโฮสต์ และลิงค์ต่างๆ ที่พาเรามาจนถึงไซท์ที่ปรากฏบนเว็บเพจ และถ้าเราสนใจคลิกเข้าไปดูลิงค์ต่าง ๆ ต่อไปอีก ระบบจะสามารถวิเคราะห์ได้เลยว่า เราคือใคร และมาจากเว็บไหน เว็บไซด์แห่งนี้จะสามารถเปิดเผยความลับเกี่ยวกับการคอนฟิกโดเมนของเรา ชนิดของบราวเซอร์ และระบบปฏิบัติการที่ใช้ หรือทราบแม้กระทั่งว่าขณะนั้นเปิดให้มีการทำงานของ JavaScript หรือไม่ มีปลั๊กอินอะไรบ้างที่ติดตั้งเข้าไปในระบบ รวมถึงความละเอียดและจำนวนสีของหน้าจอทำงานขณะนั้น สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้แฮกเกอร์สามารถแอบอ่านอีเมลของเราได้อย่างไม่ยากนัก ข้อเท็จจริงที่น่าสนใจก็คือ อีเมลส่วนใหญ่มักจะมีข้อความที่สำคัญมากๆ เช่น ข้อมูลจากหมอถึงคนไข้ ทนายความถึงผู้ว่าจ้าง ฯลฯ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะพบได้อยู่มากมายในไซเบอร์สเปซและสามารถอ่านได้เหมือนไปรษณียบัตร ซึ่งผู้ใช้ส่วนใหญ่มักจะไม่ทราบว่า มีการจัดเก็บข้อความในอีเมลไว้ด้วย ซึ่งแม้แต่แฮกเกอร์มือสมัครเล่นใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อยก็สามารถอ่านอีเมลของเราได้ เหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นด้วยเหตุผลง่ายๆ ก็คือ คนส่วนใหญ่เชื่อว่า โดยทั่วไปแล้ว "อีเมล" มีความปลอดภัย

ผลจากการนี้เอง จึงทำให้มีผู้ประกอบการหลายราย อาศัยช่องทางเหล่านี้เป็นสื่อกลางในการโฆษณาสินค้า และบริการของตนเองโดยตรง โดยผ่านวิธีการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ไปยังผู้บริโภคจำนวนมาก หรือที่เรียกว่า สปแอมเมล (Spam E-mail) แทนกลยุทธ์การขายตรงแบบเดิมๆ ทั้งนี้ เพราะการส่ง สปแอมเมล ทำได้ง่าย เสียค่าใช้จ่ายน้อย และได้ผลดีกว่า เมื่อเทียบกับการส่งโดยใช้

ไปรษณีย์สื่อสารแบบทั่วไป ซึ่งการกระทำดังกล่าวหากได้รับความยินยอมจากผู้ให้บริการแล้ว ก็คงไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการรับข้อความต่างๆ เหล่านั้นแต่อย่างใด แต่เนื่องจากการส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อโฆษณาสินค้าและบริการส่วนใหญ่ มักจะไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ให้บริการ ซึ่งนอกจากจะสร้างความรำคาญต่อผู้ให้บริการเป็นอย่างมาก เพราะต้องลบ สปแอมเมล ต่างๆ เหล่านั้น ยังทำให้ผู้ให้บริการเสียเวลา และยังเป็นภาระค่าใช้จ่ายในการโฆษณา และประชาสัมพันธ์มายังผู้ให้บริการอีกด้วย เพราะค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นกับการอ่าน และลบข้อความโฆษณาที่ไม่ต้องการเหล่านั้นออกไป ไม่เพียงแต่ผู้ให้บริการเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว ผู้ให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเองก็เป็นอีกฝ่ายหนึ่งที่ได้รับผลกระทบอย่างมากกับการจัดการกับสปแอมเมล ที่เข้ามาในเครือข่ายในแต่ละวัน เพราะนอกจากจะเป็นการเปลืองเนื้อที่ของเซิร์ฟเวอร์ในการจัดเก็บแล้ว ยังต้องจัดหาระบบป้องกัน และกลั่นกรอง สปแอมเมล ที่ดีและมีประสิทธิภาพ หรือต้องจ้างบุคลากรเพิ่มขึ้น เพื่อจัดการแยกสปแอมเมล ออกจากจดหมายปกติ อันเป็นการเสียเวลา และก่อให้เกิดรายจ่ายโดยมิจำเป็นอีกด้วย

ด้วยแนวโน้มที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ของความนิยมในการส่ง สปแอมเมล โดยเห็นได้จากสถิติจากการเปิดเผยข้อมูลของ MessageLabs ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำกรกลั่นกรองอีเมลในสหรัฐอเมริกา พบว่าในช่วงเดือนธันวาคมของปี 2546 มีปริมาณการรับส่งสปแอมเมลเหล่านี้มากถึง 2 ใน 3 ของอีเมลทั้งหมดเลยทีเดียว ซึ่งถือว่าเป็นสถิติสูงสุดของสหรัฐอเมริกา และมีแนวโน้มว่าในอนาคตอินเทอร์เน็ตจะเต็มไปด้วยสปแอมเมลมากกว่าอีเมลปกติ ถึงแม้ว่าสปแอมเมลเหล่านี้จะไม่มีผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเครือข่ายมากนัก แต่เขาก็สร้างความไม่พอใจให้กับผู้ใช้อีเมลส่วนมากได้ เพราะผู้ใช้งานส่วนใหญ่รู้สึกหงุดหงิดรำคาญใจเวลาต้องนั่งลบสปแอมเมลเหล่านี้ นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้ให้บริการมีค่าใช้จ่ายมากขึ้นโดยไม่จำเป็น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นส่วนของพื้นที่หน่วยความจำกลางสำหรับไว้เป็นอีเมลเซิร์ฟเวอร์ของผู้ให้บริการ และการติดตั้งฟิเตอร์กลั่นกรองเมล

ไม่เพียงแต่ในสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่ประสบปัญหาเรื่องสปแอมเมล แต่ทั่วโลกก็กำลังเผชิญกับปัญหานี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน ไม่ว่าในสหภาพยุโรป อย่างเช่นประเทศอังกฤษที่กำลังประสบกับปัญหาอย่างหนัก หรือกลุ่มประเทศในแถบละตินอเมริกา และแม้แต่กลุ่มประเทศในเอเชียเอง เช่นประเทศจีน เกาหลี สิงคโปร์ ต่างก็กำลังประสบปัญหาอย่างหนักในเรื่องนี้เช่นกัน เนื่องจากยังขาดการป้องกัน และมาตรการทางกฎหมายที่ดีพอ ทำให้ผู้ส่งสปแอมเมลสามารถอาศัยช่องว่างทางกฎหมายในประเทศเหล่านี้ เป็นช่องทางใหม่ในการแพร่กระจายสปแอมเมลได้

จากผลของการถูกโจมตีโดยสแปมเมลจำนวนมากทุกวัน แม้ว่าจะมีการพัฒนาโปรแกรมใหม่ๆ เพื่อใช้ในการกั้นกรองสแปมเมลออกจากจดหมายปกติที่รับส่งกันอยู่บนเครือข่าย แต่ก็ไม่ได้ทำให้การส่งสแปมเมลลดน้อยลงแต่อย่างใด แต่กลับยังทำให้ผู้ส่งสแปมเมล พยายามที่จะพัฒนาวิธีการใหม่ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงจากการถูกกั้นกรองโดยโปรแกรกดังกล่าว ดังนั้น หลายๆ ประเทศจึงเริ่มนำเอามาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่มาจัดการกับผู้ส่งสแปมเมลเหล่านี้ รวมถึงความพยายามที่จะตรากฎหมายฉบับใหม่ๆ มาปรับใช้เพื่อเพิ่มความมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าในปัจจุบัน หลายๆ ประเทศทั่วโลก ต่างก็ให้ความสนใจในการที่จะแก้ไขปัญหาได้อย่างจริงจังมากขึ้น

ในประเทศไทยเอง ความรุนแรงของปัญหาในเรื่องการกรับ - ส่งสแปมเมลนั้นยังมีความรุนแรงไม่มากนักเมื่อเทียบกับต่างประเทศ แต่ก็มีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นทุกขณะ ทั้งสแปมเมลที่มาจากต่างประเทศ หรือสแปมเมลที่เป็นของไทยเอง ซึ่งไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดความรำคาญเท่านั้น แต่เนื้อหาของสแปมเมลบางฉบับเอง ก็ยังมีลักษณะเป็นการหลอกลวง มีเนื้อหาที่ขัดต่อศีลธรรมจรรยา หรือมีไวรัสคอมพิวเตอร์แนบมากับสแปมเมลด้วย ในส่วนของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต ก็ได้รับความเสียหายจากการสูญเสียเนื้อที่ในแบนด์วิธที่เกิดจากการรับ-ส่งสแปมเมลเหล่านั้น ในขณะที่ผู้ใช้ส่วนใหญ่เองยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจที่ดีพอในเรื่องที่เกี่ยวกับสแปมเมล อีกทั้งยังไม่ได้ตระหนักถึงความร้ายแรงของปัญหา ประกอบกับมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ก็ไม่สามารถที่จะนำมาบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเพียงการป้องกันที่ปลายเหตุเท่านั้น จึงยังไม่เพียงพอที่จะสามารถหยุดยั้งสแปมเมลได้ ซึ่งในอนาคตอาจทำให้ประเทศไทยกลายเป็นแหล่งชุมนุมแห่งใหม่ของผู้ส่งสแปมเมลทั้งหลายก็ได้

แม้ในปัจจุบันประเทศไทยจะมีความตื่นตัวในเรื่องการให้ความสำคัญกับกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น ดังจะเห็นได้จาก ความพยายามในการร่างกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ ออกมาบังคับใช้ เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ที่มีผลบังคับใช้แล้ว และยังมีร่างพระราชบัญญัติที่ยังอยู่ในกระบวนการร่างและศึกษาอีกหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ หรือร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นที่คาดหมายว่า จะสามารถหยุดยั้งปัญหาเรื่องสแปมเมลได้ในระดับหนึ่ง แม้ว่าจะมิใช่กฎหมายที่ออกมาจัดการกับสแปมเมลโดยเฉพาะ แต่ก็นับว่าเป็นเรื่องที่ดีที่ประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องสแปมเมลที่กำลังกลายเป็นปัญหาที่มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นต่อผู้ใช้บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ทั่วโลกอยู่ในขณะนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงวิธีการในการส่ง และรูปแบบของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับไม่พึงปรารถนา ที่เกิดขึ้นในประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อันจะนำไปสู่การเข้าใจถึงแนวโน้ม และพฤติกรรมของรูปแบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นในประเทศไทย ได้

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับไม่พึงปรารถนา ที่มีต่อผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้บริการทั่วไป และต่อสังคมโดยรวมในต่างประเทศ อันจะนำไปสู่การหามาตรการที่เหมาะสมในการจัดการกับจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับไม่พึงปรารถนาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยต่อไป

1.2.3 เพื่อศึกษาถึงแนวคิด มาตรการ และกระบวนการทางกฎหมายในการจัดการกับจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับไม่พึงปรารถนา และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการเหล่านั้นในต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมาย ที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับไม่พึงปรารถนาที่เหมาะสมกับประเทศไทยต่อไป

1.3 ขอบเขตของการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มุ่งเน้นเฉพาะการศึกษาวิจัยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับไม่พึงปรารถนาที่ได้รับโดยวิธีไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น โดยไม่รวมถึงจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับไม่พึงปรารถนาที่ได้รับโดยวิธีอื่นๆ เช่น ทางโทรสาร หรือ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ในรูปแบบของ SMS, MMS เป็นต้น

ทั้งนี้การวิจัยจะมุ่งเน้นการศึกษาแนวคิด และมาตรการทางกฎหมายในประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป เป็นสำคัญ โดยรวมถึงความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นของประเทศในแถบเอเชียอีกด้วย อย่างเช่น ประเทศเกาหลี เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยต่อไป

1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.4.1 การวิจัยด้านเอกสาร กล่าวคือ เอกสารทางวิชาการ หรือจากการจัดสัมมนา บทความ หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 การค้นคว้าหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต จากเว็บไซต์ทั้งในและต่างประเทศ บทความทางกฎหมาย ข่าวสารความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งนี้ จำเป็นต้องค้นคว้าข้อมูลจากหลายแหล่ง หรือจากเว็บไซต์ที่เป็นทางการ และกลั่นกรองเฉพาะข้อมูลที่เชื่อถือได้ หรือได้รับการยอมรับว่าเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ จากหลายๆ แหล่งเท่านั้น

1.4.3 การสัมภาษณ์ หรือสอบถามข้อมูลไปยังบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน เช่น บริษัทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์เตอร์ ศูนย์ข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ และตัวผู้ใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์เอง

1.5 สมมติฐานของการวิจัย

การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปยังผู้รับในปริมาณมากๆ โดยที่ผู้รับมิได้แสดงเจตนาไว้ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนในด้านต่างๆ แก่ผู้รับ ในฐานะผู้บริโภค และผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต จึงเป็นการสมควรที่รัฐควรจะเห็นความสำคัญ และหามาตรการที่เหมาะสมในการควบคุม กำกับ ดูแลผู้ประกอบการที่ทำการตลาดโดยใช้รูปแบบของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แบบนี้ เพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนความเป็นส่วนตัวของผู้บริโภค ผู้ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของการสื่อสาร โดยการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงปัญหา และผลกระทบทั้งในแง่บวกและลบของการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับไม่พึงปรารถนา ทั้งในส่วนของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต และผู้ใช้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ อันจะนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็นในวงกว้าง หรือแม้กระทั่ง การแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้สอดคล้อง และทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

1.6.2 ทำให้ทราบถึงข้อดี และข้อเสีย ของมาตรการที่มี หรือใช้บังคับอยู่แล้ว และค้นหามาตรการที่เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการจัดการปัญหาจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับไม่พึงปรารถนาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

1.6.3 ทำให้ทราบถึงแนวคิด มาตรการ และกระบวนการในการจัดการกับจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับไม่พึงปรารถนาของต่างประเทศ อันจะนำไปสู่การก่อให้เกิดแนวคิด แนวทาง และ

กระบวนการต่างๆ
ประเทศไทยต่อไป

ที่เหมาะสมกับการจัดการกับจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับไม่พึงปรารถนาใน

